

Univerzita Palackého v Olomouci
Pedagogická fakulta
Katedra společenských věd

Tematické okruhy státní závěrečné zkoušky
pro studijní obor: N7504T275 **Učitelství základů společenských věd
a občanské výchovy pro střední školy a 2. stupeň základních škol**

Státní závěrečná zkouška je komplexní zkouška, u níž studenti prokazují soubor kompetencí nezbytných pro profesi učitele vyučovacího předmětu vycházejícího ze vzdělávacích oborů výchova k občanství, občanského a společenskovedního základu resp. občanského vzdělávacího základu či společenskovední vzdělávání.

Studenti prokazují pedagogické znalosti vázané na klíčové vědní obory výchovy k občanství a společenskovedního vzdělávání: filozofii a politologii. Zvláštní akcent je kladen na oborovou a předmětovou didaktiku.

Humanitní a společenskovední oborový základ studijního oboru

1. Tradice evropského politického myšlení, příklady.
2. Evropská integrace po 2. světové válce.
3. Evropská unie a její instituce.
4. Česká republika a EU.
5. Občanská společnost – vymezení, tradice.
6. Občanská společnost v Československu a v ČR.
7. Politické strany a stranické systémy, teorie, příklady.
8. Volby a volební systémy, volební systém ČR.
9. Proces tranzice a jeho projevy v české společnosti.
10. Politický systém v Československu 1948-1989. Charakteristika.
11. Místo a význam filozofie ve výuce společenských věd a ve výchově k občanství.
12. Hlavní specifika didaktiky filozofie a možné postupy.
13. Systematický a historický přístup k výuce filozofie.
14. Problémové a kombinované metody.
15. Hodnocení a klasifikace ve filozofii.
16. Největší předsókratovští antičtí filozofové a aktuálnost jejich učení pro utváření obrazu světa a společnosti.
17. Aktuálnost filozofie Sókrata, jeho současníků, následovníků i myslitelů pozdní antiky pro současnost.
18. Filozofie patristiky a scholastiky – zdroje inspirace pro moderní myšlení.

Univerzita Palackého v Olomouci

Pedagogická fakulta

Katedra společenských věd

19. Změna paradigmatu v novověké filozofii – racionalismus, empirismus,

Kant a konec staré metafyziky, „moderní“ myšlení a jeho důsledky.

20. Německá pokantovská filozofie – nové vidění přírodní i společenské reality.

21. Scientismus a antropologismus v nejvýznamnějších směrech filozofie 20. století, motivy vzniku postmodernismu.

22. České filozofické myšlení od svých počátků do 19. století a jeho odkaz pro budoucnost.

23. T. G. Masaryk a pozdější česká filozofie, úsilí o vědeckou pravdu.

24. Hlavní etická témata a velké osobnosti etiky v antice, středověku a renesanci, jejich aktuálnost – Aristotelés (Etika Nikomachova), eudaimonismus, Aurelius Augustinus – o blaženém životě, o řádu mravním o svobodě vůle, Tomáš Akvinský - přirozený zákon.

25. Hlavní etická témata a velké osobnosti v novověku, osvícenství a 19. století, jejich aktuálnost – T. Hobbes, D. Hume, - co je základem morálky? J. Bentham, J. S. Mill – utilitarismus, I. Kant a mravní norma, F. Nietzsche – morálka a moc.

26. Etické otázky současné celoplanetární civilizace a odpovědnost vůči budoucnosti (ničení životního prostředí, nadměrná spotřeba, plýtvání, nedostatek surovin, role techniky a průmyslu, omezenost energetických zdrojů, konflikty, války, hlad, nemoci atd.).

27. Mravní normy a hodnoty ve filozofii člověka, jejich historická a společenská podmíněnost. Heteronomní a autonomní etika. N. Hartmann, o podstatě etických hodnot, S. Kierkegaard, existencialistická etika, J. Habermas, etika diskursu a komunikace.

28. Evropské duchovní hodnoty (racionalita a kritická reflexe, důstojnost a hodnota člověka jako jednotlivce, jeho svoboda a odpovědnost, rovnost a respekt k lidským právům) v porovnání s hodnotami jiných světových kultur a duchovních proudů.

29. Osoba jako účel sám o sobě (H. Rotter - osoba a etika). Etická dimenze osobnosti a práce pedagoga, mravně relevantní svoboda.

30. Náboženství, jeho původ, formy a význam v dějinách lidstva.

31. Vznik a vývoj křesťanství ve vztahu k ostatním světovým náboženstvím, světový étos a problém tolerance.

Univerzita Palackého v Olomouci

Pedagogická fakulta

Katedra společenských věd

32. Vztah rozumu a víry, filozofie a teologie, vědy a náboženství, jeho historické proměny.

33. Filozofické a jiné formy ateizmu, jejich vývoj a význam (pozitivní a negativní).

34. Moderní člověk a náboženství, hodnotově – normativní aspekty sociální etiky a morální náboženské principy.

35. Náboženství, společnost, politika. Postoj státu a církve k rodinnému společenství, k menšinám, svoboda svědomí.

Oborová a předmětová didaktika výchovy k občanství, občanského a společenskovedního základu

1. Oborová didaktika společenských věd – mezioborová disciplína pedagogického zaměření.
2. Vědecký výzkum v oborové didaktice, druhy, úrovně. Aktuální otázky oborově didaktického výzkumu.
3. Význam, cíle a úkoly společenských věd ve výchovně vzdělávacím procesu na základních a středních školách.
4. Odborné obsahy psychologie a sociologie ve vzdělávacích oblastech RVP ZV, RVP G, RVP SOŠ.
5. Odborné obsahy politologie a ekonomie ve vzdělávacích oblastech RVP ZV, RVP G, RVP SOŠ.
6. Odborné obsahy právní vědy a filozofie ve vzdělávacích oblastech RVP ZV, RVP G, RVP SOŠ.
7. Odborné obsahy etiky a religionistiky ve vzdělávacích oblastech RVP ZV, RVP G, RVP SOŠ.
8. Evropská dimenze ve výchově k občanství – minulost a současnost.
9. Možnosti propojování vzdělávacích obsahů příbuzných vzdělávacích oborů (Člověk a svět práce, Výchova ke zdraví, Zeměpis, Geografie).
10. Pojetí vyučovacího předmětu vycházejícího ze vzdělávacího oboru Výchova k občanství v základní škole a odpovídajících ročnících víceletého gymnázia.
11. Pojetí vyučovacího předmětu vycházejícího ze vzdělávacího oboru Občanský a společenskovední základ na gymnáziu.

Univerzita Palackého v Olomouci

Pedagogická fakulta

Katedra společenských věd

12. Pojetí vyučovacího předmětu vycházejícího ze vzdělávacích oblastí občanský vzdělávací základ, resp. společenskovední vzdělávání na středních odborných školách.
13. Základní pedagogické dokumenty v procesu tvorby předmětového didaktického systému.
14. Didaktická analýza jako stěžejní metoda předmětové didaktiky.
15. Učebnice a další edukační média v práci učitele výchovy k občanství a občanského a společenskovedního základu.
16. Osobnost učitele výchovy k občanství a občanského a společenskovedního základu.
17. Průřezové téma Osobnostní a sociální výchova ve vzdělávacích oblastech základního vzdělávání. Charakteristika, přínos a tematické okruhy.
18. Průřezové téma Výchova v demokratického občana v základním vzdělávání. Charakteristika, přínos, tematické okruhy.
19. Průřezové téma Výchova k myšlení v Evropských a globálních souvislostech v základním a gymnaziálním vzdělávání. Charakteristika, přínos, tematické okruhy.
20. Průřezové téma Multikulturní výchova v základním a gymnaziálním vzdělávání. Charakteristika, přínos, tematické okruhy.
21. Průřezové téma Environmentální výchova v základním a gymnaziálním vzdělávání. Charakteristika, přínos, tematické okruhy.
22. Průřezové téma Mediální výchova v základním a gymnaziálním vzdělávání. Charakteristika, přínos tematické okruhy.
23. Tvorba školního vzdělávacího programu pro základní a gymnaziální vzdělávání a vzdělávání na středních odborných školách.
24. Informační technologie ve výuce výchovy k občanství a občanského a společenskovedního základu.
25. Projektové vyučování ve výchově k občanství a občanského a společenskovedního základu.
26. Příprava učitele výchovy k občanství a občanského a společenskovedního základu na výuku (plánování učiva - ročníkový a tematický plán, plán na jednotlivé vyučovací hodiny, metody a formy).

Univerzita Palackého v Olomouci

Pedagogická fakulta

Katedra společenských věd

27. Plánování a příprava besed, exkurzí a soutěží školy v návaznosti na ŠVP ve výchově k občanství a občanského a společenskovedním základu.

28. Klíčové kompetence ve výuce výchovy k občanství a společenskovedního základu v základním a gymnaziálním vzdělávání a na středních odborných školách.

29. Tvorba testových úloh, hodnocení a evaluace ve výchově k občanství a občanském a společenskovedním základu.

Doc. Mgr. Antonín Staněk, Ph.D., v.r.
vedoucí Katedry společenských věd
PdF UP v Olomouci